

Naslov originala:
OSHO
Creativity: *Unleashing the Forces Within*

Copyright © 1999, OSHO International Foundation,
www.osho.com/copyrights. All rights reserved.

Originally English title: *CREATIVITY: Unleashing the Forces Within*

The content of this book is selected from various talks by Osho given to a live audience. All of Osho's talks have been published in full as books and are also mostly available as original audio recordings. Audio recordings and the complete text archive can be found via the online OSHO Library at www.osho.com.

OSHO® is a registered trademark of Osho International Foundation,
www.osho.com/trademarks.

Za izdanje na srpskom jeziku © Publik praktikum 2026

ZA IZDAVAČA:
Marko Sabovljević

UREDNIK:
Marina Sabovljević

PREVOD:
Ivana Tomić

LEKTURA:
Lidija Cenić

KOREKTURA:
Vesna Kalabić

DIZAJN KORICE:
Siniša Subotić

ŠTAMPA:
Alpha print, Zemun

TIRAŽ:
1.000

IZDAVAČ:
Publik praktikum, imprint Harmonija
Dobrovoljačka 10/1, Zemun
office@publikpraktikum.rs
011/4202 544; 011/4202 545

GODINA IZDANJA:
2026

Sva prava su zadržana. Nijedan deo ove knjige ne sme se kopirati ni prenositi u bilo kom obliku ili bilo kojim sredstvima, elektronskim ili mehaničkim, uključujući foto-kopiranje, snimanje ili bilo koji sistem za skladištenje i pretraživanje informacija, bez pismenog odobrenja izdavača.

OSHO

Kreativnost

HARMONIA

Sadržaj

Uvodna reč: <i>Miris slobode</i>	7
PRIPREMA PLATNA	11
<i>Tri S</i>	11
<i>Opustite se u akciji</i>	13
<i>Budite u skladu s prirodom</i>	33
PET PREPREKA.....	39
<i>Samosvest</i>	39
<i>Perfekcionizam</i>	61
<i>Intelekt</i>	65
<i>Uverenja</i>	72
<i>Igra slave</i>	83
ČETIRI KLJUČA.....	87
<i>Postanite ponovo dete</i>	87
<i>Budite spremni da učite</i>	93
<i>Otkrijte nirvanu u svakodnevi</i>	95
<i>Budite sanjar</i>	101
ČETIRI PITANJA	107
<i>Sećanje i mašta</i>	107
<i>Postporođajna depresija</i>	121
<i>Kreativnost i ukrštanje</i>	125

KREATIVNOST

<i>Umetnost novca</i>	131
STVARANJE	139
<i>Najviši oblik kreativnosti – smisao života</i>	
O autoru	147
Centar za meditaciju	149

Uvodna reč

Miris slobode

Kreativnost je najveća pobuna postojanja. Ako hoćete da stvarate, morate se rešiti svih uticaja, inače će kreativnost biti samo kopija – indigo. Kreativni ste samo ako ste individua; ne možete stvarati ako ste deo psihologije mase. Psihologija mase nije kreativna, ona se vuče kroz život – ne zna da igra ni da peva, nema radosti, odvija se mehanički.

Stvaralac ne sme da ide utabanom stazom. Mora sam sebi da prokrči put. Mora da istraži džungle života. Mora da ide sam. Mora da se izdvoji iz mase, iz kolektivne psihologije. Kolektivni um je najniži oblik uma na svetu – čak su i takozvani idioti superiorni u odnosu na kolektivni idiotizam. Kolektivno nudi mito: poštuje ljude, nagrađuje one koji insistiraju na kolektivnom umu kao jedinom ispravnom.

U prošlosti su stvaraoci svih vrsta – slikari, plesači, muzičari, pesnici, vajari – zbog najosnovnijih potreba morali da se odreknu ugleda. Morali su da žive boemskim načinom života, poput skitnica jer su jedino tako mogli da budu kreativni. U

Stvaralac ne sme da ide utabanom stazom. Mora sam sebi da prokrči put. Mora da istraži džungle života. Mora da ide sam. Mora da se izdvoji iz mase, iz kolektivne psihologije.

KREATIVNOST

budućnosti ne mora da bude tako. Ako me razumete, ako osećate istinu u mojim rečima, onda će u budućnosti svako moći da živi prema sopstvenim potrebama i neće morati da bude boem. Boemski život je nusprodukt utvrđenog, određenog, ograničenog, konvencionalnog, uglednog života.

Trudim se da uništim kolektivni um i da omogućim svakom pojedincu slobodu da bude to što jeste. Tada neće biti problema; tada ćete moći da živite onako kako hoćete. U stvari, čovečanstvo će se stvarno roditi tek kad pojedinac postane cenjen zbog svoje pobune. Čovečanstvo se još nije rodilo. Još je u utrobi. Ono što vi nazivate čovečanstvom predstavlja samo hokus-pokus fenomen. Ako svakom čoveku ne damo slobodu koja mu pripada, potpunu slobodu svakom ponaosob, slobodu da postoji na svoj način... Naravno, niko ne sme da mu smeta. Niko nikome ne treba da se meša.

U prošlosti su svi zabadali nos u tuđ lonac – u privatni život koji nema nikakve veze sa društvom. Na primer, zaljubite se u ženu. Kakve to ima veze sa društvom? To je isključivo lična pojava, nije to pijaca. Ako se dvoje udruže u ljubavi, društvo ne bi trebalo da se meša. Ipak, društvo se meša sa svom svojom opremom – direktno ili indirektno. Policajac će se isprečiti između ljubavnika, sudija će ih razdvojiti. Ako ni društvo nije dovoljno, za svaki slučaj tu je superpolicajac Bog, koga je isto to društvo izmislilo. On će se pobrinuti za vas.

Ideja o Bogu je ista ideja o Tomu koji viri kroz ključaonicu i ne pušta vas na miru čak ni dok ste u kupatilu – špijunira vas. Kako je to ružno! Sve svetske religije poručuju da vas Bog neprekidno gleda – to je ružno! Kakav je to Bog? Zar nema neka druga posla osim da gleda svakoga, da prati? Izgleda da je Bog vrhunski detektiv!

Čovečanstvu je potrebno novo tlo – sloboda. Boemski način života bio je samo reakcija, neophodna reakcija, ali ako moja vizija zaživi, neće biti boema jer više neće biti takozvanog kolektivnog uma koji pokušava da vlada ljudima. Svako će biti ono što jeste. Naravno, neće biti mirođija u tuđoj čorbi; što se vašeg života tiče – živete ga po sopstvenim pravilima.

Jedino tako nastaje sloboda. Kreativnost je miris lične slobode.

Kreativna osoba može da pronikne u suštinu, vidi ono što niko pre nije video, čuje ono što niko pre nije čuo – na takvoj podlozi nastaje kreativnost.

PRIPREMA PLATNA

Kad nestane patologije, svako postaje stvaralac. Da razjasnimo koliko god je to moguće: samo su bolesni ljudi destruktivni. Zdravi su kreativni. Kreativnost je miris istinskog zdravlja. Ako je osoba zdrava i celovita, kreativnost dolazi prirodno, javlja se potreba za stvaranjem.

TRIS

Čovečanstvo je na prekretnici. Živimo kao jednodimenzionalna bića, iscrpili smo se. Sad nam treba obogaćeni čovek, trodimenzionalan. Tri *S* – prvo *S* je svest, drugo *S* je saosećanje, a treće *S* je stvaralaštvo.

Svest je biće, saosećanje je osećanje, a stvaralaštvo je akcija. Čovek iz moje vizije treba da ima sve tri dimenzije istovremeno. Predstavljam vam najveći izazov svih vremena, najteži zadatak za ispunjenje. Morate biti meditativni kao buda, puni ljubavi kao Krišna, kreativni kao Mikelandelo i Leonardo da Vinči. Morate biti spoj svih njih – istovremeno. Tada će vaša celovitost biti potpuna – u suprotnom će vam nešto nedostajati i osećaćete se neispunjeno. Možete osvojiti visoki vrh iako

Možete osvojiti visoki vrh iako ste jednodimenzionalni, ali biće to samo vrh. Hoću da dostignete Himalaje – ne bilo koji nego najviši vrh.

KREATIVNOST

ste jednodimenzionalni, ali biće to samo vrh. Hoću da dostignete Himalaje – ne bilo koji nego najviši vrh.

Jednodimenzionalan čovek nije uspeo. Ne može da stvori divnu zemlju. Ne može da stvori raj na zemlji. Nije uspeo. Suštinski je omanuo. Čovečanstvo je stvorilo nekolicinu divnih pojedinaca, ali nije uspelo da se preobrazi. Pojedinci nisu uspeli da promene celokupan ljudski rod. Svega nekoliko pojedinaca doživelo je prosvetljenje. To nije dovoljno da nam pomogne. Treba nam više prosvetljenih, trodimenzionalno prosvetljenih.

To je moja definicija novog čoveka.

Buda nije bio pesnik, ali u novom čovečanstvu – oni koji će postati bude, biće pesnici. Kad kažem „pesnici”, pod tim ne podrazumevam da morate pisati poeziju – morate biti poetični. Život vam mora biti poetičan. Vaš pristup mora biti poetičan.

Logika je suva, poezija je živa. Logika ne ume da pleše; ne može ni da zaigra. Kad biste videli logiku kako igra, bilo bi to isto kao kad biste videli da Mahatma Gandhi igra! Izgledalo bi smešno. Poezija zna da pleše; poezija je ples srca. Logika ne ume da voli – može da priča o ljubavi, ali ne može da voli; izgleda da je ljubav nelogična. Samo poezija može da voli, samo poezija može da uskoči u paradoks ljubavi.

Logika je hladna. Veoma hladna. Logika je dobra za matematiku, ali ne i kad je reč o humanosti. Ako humanost postane logična, nestaće ostavivši samo brojeve – ne ljudska bića već brojeve koji se mogu zameniti.

Poezija, ljubav i osećanja daju vam dubinu i toplinu. Topite se, gubite sopstvenu hladnoću. Postajete čovečniji. Buda je superčovečan, u to nema sumnje, ali gubi ljudsku dimenziju. Buda je nadzemaljsko biće. Buda poseduje lepotu nadzemaljskog, ali nema lepotu Grka Zorbe. Zorba je tako ovozemaljski. Voleo bih da budete obojica istovremeno – buda-Zorba. Čovek treba da bude meditativan, ali ne protiv osećanja. Čovek treba da bude meditativan, ali preplavljen ljubavlju. Mora da bude i kreativan. Ako je vaša ljubav samo osećanje koje se ne pretače u aktivnost, neće uticati na čovečanstvo. Morate da ostvarite tu ljubav, da je materijalizujete.

Vaše tri dimenzije su: postojanje, osećanje i aktivnost. Aktivnost sadrži kreativnost, sve vrste kreativnosti – muziku, poeziju,

slikarstvo, vajarstvo, arhitekturu, nauku i tehnologiju. Osećanje koje sadrži sve elemente estetike je ljubav, lepota. Postojanje sadrži meditaciju, budnost i svest.

OPUSTITE SE U AKCIJI

Prvo moramo razjasniti prirodu aktivnosti i njene skrivene struje – u suprotnom, nema relaksacije. Čak i ako želite da se opustite, nećete moći bez prethodnog proučavanja, posmatranja, shvatanja prirode te aktivnosti jer aktivnost nije jednostavan pojam. Mnogi bi hteli da se relaksiraju, ali ne mogu. Relaksacija je kao cvetanje – ne možete je izazvati silom. Morate shvatiti taj fenomen – zašto ste tako aktivni, zašto ste toliko zaokupljeni aktivnostima, zašto ste opsednuti aktivnostima.

Zapamtite ove dve reči: jedno je akcija, a drugo je aktivnost. Akcija nije aktivnost, aktivnost nije akcija. Prirode ova dva pojma dijametralno su suprotne. Akcija podrazumeva da odgovorite na zahteve situacije. Aktivnost nije u vezi ni sa kakvom situacijom, nije odgovor. Aktivnost je samo izgovor jer je vaše unutrašnje biće toliko uznemireno da ne može da miruje.

Akcija potiče od smirenog uma – to je nešto najdivnije na celom svetu. Aktivnost potiče iz uznemirenog uma – to je nešto najružnije. Akcija se javlja kad je nešto značajno, aktivnost je beznačajna. Akcija se odvija u trenutku, spontano – aktivnost je opterećena prošlošću. Aktivnost nije odgovor na sadašnjost već prelivanje napetosti iz prošlosti u sadašnjost. Akcija je kreativna. Aktivnost je destruktivna – uništava i vas i druge.

Pokušajte da uočite tu finu razliku. Na primer: ogladnite i uzmete da jedete – to

Buda poseduje
lepotu
nadzemaljskog,
ali nema lepotu
Grka Zorbe.
Zorba je tako
ovozemaljski.
Voleo bih da
budete obojica
istovremeno
– buda-Zorba.
Čovek treba
da bude
meditativan,
ali ne protiv
osećanja.

Relaksacija je kao cvetanje – ne možete je izazvati silom. Morate shvatiti taj fenomen – zašto ste tako aktivni, zašto ste toliko zaokupljeni aktivnostima, zašto ste opsednuti aktivnostima.

je akcija. Ako jedete iako niste gladni – to je aktivnost. Uzimanje hrane je neka vrsta nasilja: uništavate hranu, drobite je zubima – to vas malo smiruje. Ne jedete zato što ste gladni, jedete samo zato što osećate neku potrebu da činite nasilje.

U životinjskom svetu nasilje je povezano sa ustima i rukama, noktima i zubima – sve su to sredstva nasilja. Dok jedete, koristite sva ova sredstva – hranu uzimate rukama, a jedete ustima. Činite nasilje. Ali ako pri tome ne osećate glad – uzimanje hrane nije *akcija* nego bolest. Ta aktivnost je opsesija. Prirodno, ne možete jesti neprekidno, pa su ljudi zato izmislili trikove: žvakaće duvan ili žvaku ili će pušiti. Sve je to lažna hrana, bez hranljivih vrednosti, ali što se tiče

nasilja – funkcioniše na isti način.

Šta radi čovek koji sedi i žvaće žvaku? Ubija nekoga. Ako je uopšte svestan svog uma, možda ima neku fantaziju o ubistvu, a žvaće žvaku – tako nevinu aktivnost. Ne činite nikome ništa loše; ali ova aktivnost je veoma opasna za vas jer ste, izgleda, potpuno nesvesni sopstvenih postupaka. Šta radi čovek koji puši? Naizgled čini nešto sasvim nevino: udiše i izdiše dim – gotovo kao neka bolesna *pranayama*, kao svetovna transcendentalna meditacija. Pravi mandalu: uvlači dim, izdiše dim. Stvorena je mandala – krug. Time što puši kao da peva neku crkvenu pesmu, ritmičnu molitvu koja ga teši – ublažava nemir.

Ne zaboravite ovo, tačno je gotovo stoprocentno – ako razgovarate sa nekom osobom i ona posegne za cigaretom, znači da joj je dosadno. Treba da odete. Htela bi da vas izbaci, ali ne može. Bilo bi previše nepristojno. Uzima cigaretu i kao da tim postupkom kaže: „Gotovo je! Dosta mi je!” Da je u životinjskom svetu, skočila bi na vas, ali ne sme – ipak je ljudsko biće, civilizovano. Baca se na cigaretu, počinje da puši. Više ne obraća pažnju na vas, zatvorena je sa svojom dimnom molitvom koja je smiruje.

Ova aktivnost dokazuje da ste opsjednuti. Ne možete da ostanete to što jeste, ne možete da ostanete smireni, ne možete da ostanete bez aktivnosti. Kroz aktivnost izbacujete iz sebe ludilo, bezumlje.

Akcija je divna; ona se javlja kao spontan odgovor. Život zahteva odgovor, svaki trenutak traži akciju, ali akcija se javlja kao odgovor na trenutne okolnosti. Ogladnite i potražite hranu. Ožednite i odete do bunara. Prispava vam se i odete na počinak. Čin je izdvojen iz okruženja. Akcija je spontana i potpuna.

Aktivnost nikad nije spontana već potiče iz prošlosti. Možda ste godinama akumulirali, a ona eksplodira u sadašnjosti – nije bitno. Um je lukav; uvek će naći način da racionalizuje aktivnost. Um će uvek dokazivati da je aktivnost akcija koja je bila neophodna. Odjednom vas obuzme bes. Svi oko vas svesni su da to nije bilo neophodno, samo vi to ne vidite. Situacija nikad ne zahteva bes, to nije ni važno. Svi se pitaju: „Šta on to radi? Nema potrebe za tim. Zašto se toliko ljuti?” Naći ćete opravdanje za sopstveni bes, racionalizovaćete ga i ubeđivaćete sebe da je bio neophodan.

Racionalizacija pomaže da ne postanete svesni sopstvenog ludila. Georgij Gurđijev je racionalizaciju nazivao odbojnicima. Okružite se odbojnicima racionalizacije koji vas sprečavaju da proniknete u suštinu. Odbojnici se nalaze između dva vagona – štite putnike od udara ako dođe do naglog kočenja. Odbojnici će apsorbovati udar. Vaša aktivnost je potpuno nebitna, ali odbojnici racionalizacije ne dozvoljavaju da osetite situaciju. Zaslepljeni, nastavljate aktivnost.

Sve dok ste zaokupljeni aktivnostima, ne možete da se opustite. Kako možete da se opustite? Osećate opsesivnu potrebu, hoćete da radite nešto, bilo šta. Budale širom sveta poručuju: „Bolje raditi bilo šta nego ništa.” Najveće budale su smislile i izreku: „Dokon um – đavolje igralište.” Nije! Dokon um je Božje igralište. Dokon um je nešto najlepše, najčistije. Kako dokon um može biti đavolje igralište? Đavo ne može da se uvuče u njega. Đavo može da uđe samo u onaj um koji je opsjednut aktivnošću – preuzima vas, pokazuje vam kako da budete još aktivniji. On nikad ne govori: „Opusti se”, već poručuje: „Zašto gubiš vreme? Učini nešto, čoveče – mrdni! Život prolazi, pokreni se!” Svi veliki učitelji u kojima se probudila životna istina shvatili su da prazan um omogućava božanskom da uđe u vas.

KREATIVNOST

Đavo može da iskoristi aktivnost, a ne dokon um. Kako bi đavo mogao da zloupotrebi prazan um? Ne bi se usudio ni da mu priđe jer bi ga praznina jednostavno ubila. Ako ste ispunjeni dubokom potrebom, ludačkom potrebom da budete aktivni, đavo će vas uzeti pod svoje. Biće vam jedini vodič.

Moram vam reći da je ova poslovice potpuno pogrešna. Najverovatnije ju je sam đavo smislio.

Ova opsesivna aktivnost mora biti pod prismotrom. Morate je sami držati na oku jer moje reči neće imati značaja ako sami ne uvidite koliko je vaša aktivnost nepotrebna. Zašto se uopšte bavite njome?

Na svojim putovanjima video sam mnoge ljude koji se vrte u krug neprekidno radeći isto. Dvadeset četiri sata sam u kupeu sa jednim putnikom koji će opet i opet čitati iste novine jer ne zna šta bi drugo. Nema baš mnogo mogućnosti da bude aktivan dok smo stisnuti u kupeu, pa će neprekidno čitati novine koje je već pročitao. Gledam ga... Šta radi taj čovek?

Novine nisu *Gita* niti *Biblija*. *Gitu* možete iščitavati mnogo puta jer svaki put otkrivete novo značenje. Novine nisu *Gita* – kad ih pročitate, pročitane su. Nisu bile vredne ni prvog čitanja, ali ljudi ih i dalje čitaju. Čim ih pročitaju, počće iz početka. U čemu je problem? Moraju li to da rade? Ne – opsednuti su, ne mogu da ostanu tihi, smireni. To je nemoguće za njih, čini im se kao smrt. Moraju da budu aktivni.

Mnogo godina sam putovao i imao priliku da gledam ljude koji ne znaju da ih posmatram. Ponekad sam delio kupe samo sa jednim putnikom, koji bi učinio sve da me podstakne na razgovor, ali ja bih uvek odgovarao samo sa da ili ne i s vremenom bi prestao da me zapitkuje. Tada bih samo posmatrao – divan eksperiment bez ikakvih troškova! Jednostavno bih ga posmatrao: otvorio bi kofer – a ja bih video da ne radi baš ništa; bacio bi pogled i zatvorio ga. Otvorio bi prozor, pa bi ga zatvorio. Ponovo bi prelistao novine, zapalio bi cigaretu, pa

Najveće budale su smislile i izreku: „Dokon um – đavolje igralište.” Nije! Dokon um je Božje igralište.

bi se opet latio kofera, presložio stvari, prišao prozoru i pogledao napolje. Šta radi? Zašto? Nešto ga tera, nešto u njemu treperi, um mu je grozničav. Mora nešto da radi ili će biti izgubljen. Verovatno je i u životu aktivan, a sad kad ima priliku da se relaksira – ne može, ostala je stara navika.

Kažu da je Aurangzeb, car iz dinastije Mogula, zatvorio svog starog oca. Aurangzebov otac šah Džahan sagradio je Tadž Mahal. Sin ga je zbacio s trona i zatočio. U Aurangzebovoj autobiografiji piše da posle nekoliko dana od zbacivanja s prestola šah Džahan više nije brinuo zbog svog zatočeništva jer je imao sav luksuz na raspolaganju. Bio je zatvoren u sopstvenoj palati. Ništa ga nije podsećalo na zatvor, imao je sve što mu je bilo potrebno. Samo jedno mu je nedostajalo – aktivnost. Ništa nije mogao da radi. Reкао je svom sinu: „U redu je što si mi sve obezbedio i sve je divno. Tražim ti samo jedno i ako mi to pružiš, biću ti zahvalan do kraja života. Kad god budeš mogao, pošalji mi trideset dečaka da ih podučavam.”

Aurangzeb nije mogao da poveruje sopstvenim ušima: „Zašto bi otac hteo da podučava trideset dečaka? Nikad nije pokazao nikakvo interesovanje za podučavanje, nikad ga nije zanimalo obrazovanje. Šta mu se desilo?” Ipak, ispunio je očevu želju. Poslao mu je trideset dečaka i sve je bilo u redu. Ponovo je postao car – ovoj tridesetorici. Kad odete u osnovnu školu, videćete da je učitelj gotovo kao car. Naredite im da sednu – oni sednu; naredite im da ustanu – i ustanu. U toj učionici šah je stvorio istu atmosferu kao u svojoj nekadašnjoj sudnici – održavao je svoju staru naviku. Bio je opijen navikom da zapoveda ljudima.

Psiholozi sumnjaju da su učitelji, u stvari, političari. Naravno, nemaju dovoljno samopouzdanja da bi se bavili politikom; zato idu

Dok se penjete na najviši planinski vrh, imate utisak da je strm. A kad ga osvojite, dok ležite šapćući oblacima, dok gledate u nebo, radost vam preplavljuje srce – radost koja se javlja svaki put kad dosegnete neki vrh kreativnosti.

KREATIVNOST

u škole i tamo postaju predsednici, premijeri, carevi maloj deci – naređuju im. Psiholozi, takođe, smatraju da nastavnici naginju sadizmu, voleli bi da muče. Ne možete naći bolje mesto za mučenje od osnovne škole. Možete da mučite nevinu dečicu do mile volje – i to za njihovo dobro. Samo gledajte! Bio sam u mnogim osnovnim školama i posmatrao nastavnike. Psiholozi sumnjaju, *a ja sam siguran* – nastavnici su, u stvari, mučitelji. Ne možete naći nevinije žrtve, potpuno goloruke. Ne mogu čak ni da se brane. Tako su slabi i bespomoćni – a učitelj stoji među njima kao car.

Aurangzeb u svojoj autobiografiji piše: „Moj otac hoće da se pretvara da je još uvek car samo iz navike. Neka se pretvara i neka se zavarava, nema ničeg lošeg u tome. Pošaljite mu tridesetoricu dečaka ili trista, koliko god traži. Neka vodi malu školu i neka bude srećan.”

Aktivnost stupa na scenu kad akcija nema značaja. Posmatrajte sebe i videćete: devedeset procenata vaše energije je protraćeno u aktivnostima i zato nemate dovoljno snage kad treba da stupite u akciju. Opuštena osoba jednostavno nije opsesivna i akumulira energiju. Čuva snagu, automatski je sakuplja i kad dođe trenutak akcije, celim bićem učestvuje u njoj. Zbog toga je akcija sveobuhvatna. Aktivnost je uvek polovična jer

ne možete potpuno da zavarate samog sebe. I sami znate da je aktivnost beskorisna. I sami ste svesni da grozničavo činite nešto iz nekih bezveznih razloga koji vam nisu jasni.

Možete da promenite aktivnost, ali ako je ne pretvorite u akciju, ništa vam neće pomoći. Ljudi mi dolaze i pitaju: „Voleo bih da prestanem da pušim!” „Zašto?”, pitam. „Pušenje je tako divan način transcendentalne meditacije. Ako prestanete da pušite, počete da radite nešto drugo – vaša bolest ne menja se promenom simptoma. Grickaćete nokte ili ćete žvakati žvaku – druge aktivnosti su još opasnije od pušenja. Možda

Opuštena osoba
jednostavno
nije opsesivna
i akumulira
energiju.
Čuva snagu,
automatski je
sakuplja i kad
dođe trenutak
akcije, celim
bićem učestvuje
u njoj.

ste budala, ali niste nasilnik, ne ugrožavate nikoga osim sebe. Šta ćete raditi ako prestanete da pušite ili da žvaćete žvaku? Vaša usta moraju biti zaposlena – to je nasilje. Onda ćete početi da pričate. Brbljaćete bez prestanka, *bla-bla-bla* – a to je još opasnije!”

Jednog dana mi je došla žena mule Nasrudina. Retko me je posećivala, ali čim sam je video, znao sam da je u pitanju nešto ozbiljno. „Šta je bilo?“, pitao sam je. Trebalo joj je trideset minuta i nekoliko stotina reči da mi objasni: „Mula Nasrudin priča u snu. Šta da radim? Ne zatvara usta tokom noći i ne mogu da spavam pored njega. Viče i priča odvratne stvari.”

Posavetovao sam je: „Ne treba ništa da radite, samo mu dajte priliku da razgovara s vama kad ste oboje budni.”

Ljudi jednostavno brbljaju i ne dozvoljavaju drugima da dođu do reči. Pričanje je kao pušenje. Ako pričate dvadeset četiri sata... Pričanje je vaša aktivnost. Pričate dok ste budni, a kad se telo umori i zaspi, usta nastavljaju da rade. Pričate, pričate, pričate dvadeset četiri sata. Ova pojava je isto što i pušenje – ustima treba kretanje. Pokreti ustima su osnovni pokreti jer je to prva aktivnost koju ste naučili kad ste se rodili.

Čim se dete rodi, počinje da sisa – prva i osnovna aktivnost. Pušenje je poput sisanja: toplo mleko ulazi u usta... Kad pušite, ulazi topao dim, a cigareta na usnama daje isti osećaj kao majčina bradavica. Ako vam brane da pušite, žvaćete žvaku, ovo ili ono, ili jednostavno – pričate. A to je još opasnije jer svojim đubretom zatrpavate mozgove drugih.

Možete li da ćutite dugo vremena? Psiholozi kažu da biste posle tri nedelje ćutanja počeli da pričate sami sa sobom. Podelićete se na dve osobe: jednu koja priča i drugu koja sluša. Kad biste pokušali da ćutite tri meseca, bili biste potpuno spremni za ludnicu jer više ne biste obraćali pažnju na nečije prisustvo. Pričaćete i pričaćete i ne samo pričati, odgovaraćete sami sebi; sad ste kompletni – više ne zavisite ni od koga. Eto, to je ludak.

Ludak je sam u svom svetu. Istovremeno je i predavač i slušalac, glumac i publika – sav njegov svet je u njemu. Podeljen je na mnoge delove i sav je iscepkan. Zato se ljudi plaše tišine – znaju da bi mogli da puknu. Ako se plašite tišine, znači da imate opsesivan, grozničavo nemiran um koji neprekidno traži da bude aktivan.

KREATIVNOST

Aktivnost je beg od samog sebe. U akciji vi *jeste*, u aktivnosti se udaljavate od svog *ja*. Kad zaboravite na sebe, nestaju brige, bol, želje. Zato morate biti neprekidno zauzeti, morate da radite ovo ili ono, ali nikad ne možete dozvoliti da se u vama začne i procveta *nedelanje*.

Akcija je dobra. Aktivnost je bolesna. Otkrijte razliku unutar sebe. Šta je aktivnost, a šta akcija? To je prvi korak. Drugi korak je koncentrisanje na akciju tako da se energija pretvara u akciju i budnost pri svakom nagoveštaju aktivnosti. Aktivnost nestaje povećanjem budnosti. Energija se ne rasipa i pretvara se u akciju.

Akcija je trenutna. Nije unapred pripremljena, nije gotov proizvod. Akcija vam ne pruža šansu da se spremite, nema generalne probe. Akcija je uvek nova i sveža kao jutarnja kap rose. Osoba od akcije uvek je sveža i nova. Telo može ostariti, ali svežina ostaje. Telo može umreti, ali mladost neće nestati. Telo može da nestane, a svežina traje – jer Bog voli svežinu. Bog je uvek za nešto novo i sveže.

Prestanite da se opterećujete aktivnostima. Kako? Odvikavanje, takođe, može postati opsesija. Upravo to se desilo monasima u manastirima: odvikavanje od svih mogućih navika pretvorilo se u opsesiju. Neprekidno se nečim bave da bi zaboravili na stare navike: mole se, meditiraju, upražnjavaju jogu, rade ovo ili ono. Sada je i to postalo aktivnost. Ne možete tako da se odviknete od nečega, prišunjaće vam se s leđa.

Budite oprezni. Osetite razliku između akcije i aktivnosti. Kad vas aktivnost, zapravo bi je trebalo nazvati gospodarom, uzme pod svoje; kad vas zaposedne kao duh, a aktivnost je duh iz prošlosti, mrtva je; kad postanete grozničavi jer vas je aktivnost zaposela – budite na oprezu. Samo to možete da uradite. Posmatrajte. Pušite, ali uvlačite dim polako, potpuno svesni svakog pokreta i svega što radite.

Ako posmatrate sebe dok pušite, jednog dana ćete jednostavno ispustiti cigaretu iz ruku jer ćete u trenutku shvatiti koliko je to besmisleno. Glupo je. Jednostavno je glupo – idiotski. Kad to shvatite, odvići ćete se. Ne možete da se odviknete od aktivnosti jer je i odvikavanje aktivnost. Zato kažem da aktivnost pada... Pada kao mrtav list sa drveta. Ako ga bacite, moraćete da ga podignete ovako ili onako, u nekom drugom obliku.